

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ ПРОФИЛАКТИКАСИ

Аҳмедов Фарход Сайдалиевич

Подполковник. Малака ошириш институти Касбий тайёргарлик факультети

Махсус фанлар цикли ўқитувчиси

+99893 1171133

+99899 8226327



Аннотация: *Мазкур ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг профилактикаси, ходимларни она - Ватанга муҳаббат ва хизмат бурчига садоқат руҳида тарбиялаш, уларни юксак инсоний ва маънавий-ахлоқий сифатларга эга бўлган халқпарвар ходим даражасига етказиш, ходимларни ягона гоя асосида жипслаштирган ҳолда онгига халқ манфаатларига виждонан ҳамда сидқидилдан хизмат қилиш-олий ва шарафли бурч эканлигини сингдириш ва жиноятчиликни варвақт олдини олиш борасида амалга оширилиши зарур бўлган чора-тадбирлар ёритилган.*

Таянч сўзлар: *Ички ишлар органлари, ходим, ватан, жамият, ҳуқуқбузарлик, жиноят, концептуал, профилактика,*

Бутун куч ва салоҳиятимизни ягона улуг мақсадимиз – Янги Ўзбекистонни барпо этишга қаратамиз.

Шавкат Мирзиёев

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар доирасида аҳолининг тинч ва осойишта ҳаётини таъминлаш ҳамда жамиятимизда қонунга итоаткорлик ва жамоат хавфсизлиги маданиятини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ички ишлар органлари ходимларининг маънавий-руҳий тайёргарлигини ошириш, фаол ҳаётий позицияси, интеллектуал салоҳиятини, Она Ватан тақдирига бўлган масъулиятини янада мустаҳкамлаш, ғоявий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетини кучайтириш, уларни фуқаролик бурчи ва конституцион мажбуриятларини садоқат ва фидойилик билан виждонан бажаришга йўналтириш бўйича салмоқли ишлар амалга оширилмоқда.

Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар «Ватанга ва халққа садоқат билан хизмат қилиш — олий бурчимиз!» концептуал ғояси асосида ташкил этилиб, унда

давлат мустақиллигини ҳимоя қилиш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ишончли муҳофаза қилиш устувор вазифа сифатида белгиланди.

Мазкур ғоянинг асосий мазмун-моҳияти фуқароларнинг тинчлиги ва мамлакатда қонун устуворлигини таъминлаш учун ҳар қандай ҳуқуқбузарликка қарши курашишда ўз жонини аямайдиган, ватанпарварлик, фидойилик, садоқат ва ҳалоллик фазилатларига эга ходимларни шакллантиришдан иборат.

Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишнинг асосий вазифаларига қуйидагилар киради:

биринчидан, ходимларни юқори касбий тайёргарликка эга, жисмонан ва маънан етук, билимли, ҳалол, ватанпарвар, мард ва жасур этиб тарбиялаш;

иккинчидан, ходимларнинг фаол ҳаётий позициясини мустаҳкамлаш, интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, она Ватан тақдирига бўлган масъулиятини ошириш ҳамда ғоявий ва турли ахборот хуружларига қарши мафкуравий иммунитетини кучайтириш;

учинчидан, ходимларни фуқаролик бурчи ва конституцион мажбуриятларини садоқат ва фидойилик билан виждонан бажаришга йўналтириш.

Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг ягона тартибини белгилашдан асосий мақсад - ходимларни она - Ватанга муҳаббат ва хизмат бурчига садоқат руҳида тарбиялаш, уларни юксак инсоний ва маънавий-ахлоқий сифатларга эга бўлган халқпарвар ходим даражасига етказиш, ходимларни ягона ғоя асосида жипслаштирган ҳолда онгига халқ манфаатларига виждонан ҳамда сидқидилдан хизмат қилиш-олий ва шарафли бурч эканлигини сингдиришдан иборат.

Маънавий-маърифий ишлар ҳар қандай машаққатли хизмат ортида юртимиз манфаати ва халқимизнинг фаровонлиги турганини ҳар бир ходим онгига ҳамда қалбига сингдириш, шунингдек, ички ишлар органларини аҳолига ўз вақтида ва сифатли ёрдам кўрсатадиган, халқ манфаатларига хизмат қилишни ўзининг муқаддас ҳамда олий бурчи деб биладиган ижтимоий йўналтирилган профессионал тузилмага айлантиришнинг асосий омили ҳисобланади.

Қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

таркибий бўлинмалар - Ички ишлар вазирлигининг департамент, бош бошқарма, марказ, мустақил бўлинмалари, таълим муассасалари, Қоровул кўшинлари ҳамда Халқаро аэропортларда хавфсизликни таъминлаш кўшинлари қўмондонликлари, шунингдек, уларга бевосита бўйсунувчи бўлинмалар;

худудий бўлинмалар - Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари, улар таркибидаги бошқарма ҳамда мустақил бўлинмалар, туман ва шаҳар ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бошқармалари ҳамда бўлинмалари, шунингдек, улар таркибидаги соҳавий хизматлар;

барча даражадаги бошлиқ (командир)лар - таркибий ва худудий бўлинмалар бошлиқлари (командирлари) ва уларнинг ўрхшбосарлари, шунингдек, мазкур бўлинмалар таркибидаги барча бўлим, бўлинма (саф) бошлиқлари (командирлари), уларнинг ўринбосарлари ва гуруҳ раҳбарлари;

жамоа - ички ишлар органларида хизмат килаётган ходимлар жамоаси;

расмий огохлантириш - таркибий ва худудий бўлинмалар бошлигининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари ҳамда мазкур бўлинмалардаги маънавий-маърифий ишларга масъуллар томонидан қўл остидаги ходимни Якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар журналининг 3-бўлими (камчиликка йўл қўйганлиги фактини қайд этиш жадвали)да салбий асосларга кўра рўйхатга олинган пайтдан бошлаб бир ой муддат ичида яна бир маротаба камчиликка йўл қўйган ёки хизмат интизомини бузган тақдирда, уни интизомий жавобгарликка тортилиши ҳақида ёзма тарзда расман огохлантириш;

ватанпарварлик руҳидаги тадбирлар - ходимларда она-Ватанга муҳаббат, қасамёдига ҳамда хизмат бурчига садоқат туйғуларини шакллантириш орқали уларда маънавий дунёқарашни юксалтириш, шунингдек, ҳар қандай вазиятда жамоат хавфсизлиги ва қонунийликни таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ вазифаларни виждонан ҳамда сидқидилдан бажаришга тайёргарлигини ошириш ҳамда мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар;

ахлоқий-психологик тадбирлар - ходимларда юксак одоб-ахлоқ ва руҳий барқарорликни, шунингдек хизмат ва кундалик ҳаётда ҳуқуқбузарликларнинг ҳар қандай кўринишларига, шу жумладан коррупцияга нисбатан муросасизлик кайфиятини шакллантириш, фуқаролар билан мулоқот жараёнида касбий муомала маданиятига риоя қилган ҳолда ҳар қандай вазиятда ўзини ички ишлар органлари ходими деган юксак номга муносиб равишда намоён этиш, жамоада ингчанлик ва ижобий муносабат муҳитини яратиш, ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар;

ҳуқуқий тадбирлар - ходимларда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни оширишга қаратилган тадбирлар;

хавф гуруҳидаги ходимлар - беш ва ундан ортиқ киншдан иборат оиланинг якка боқувчиси бўлган, икки ва ундан ортиқ вояга етмаган ёки болалигидан ногирон бўлган фарзандларини ёлғиз ўзи тарбиялаётган, яқин қариндошлари (турмуш ўртоғи, туғишган фарзандлари, ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари, қайнота ҳамда қайнонаси) орасида оғир касалликка чалингани бўлган, оиласи нотинч аҳволдаги ёки оғир ҳаётий вазиятга тушиб қолган ижобий тавсифланувчи, шунингдек, бир ой давомида уч ва ундан ортиқ камчиликларга йўл қўйган, икки ва ундан ортиқ қўпол носоғлом ёки ахлоққа зид ҳаракатлар содир этган, бошлиқ (командир)лар билан асоссиз равишда уч ва ундан ортиқ зиддиятли вазиятлар келтириб чиқариб, маънавий-руҳий муҳитга салбий таъсир кўрсатувчи ходимлар.

Ички ишлар органларида ходимлар билан маънавий-маърифий ишлар ИИВнинг барча таркибий ва худудий бўлинмаларида мазкур Низом асосида ташкил этилади ҳамда амалга оширилади. Шахсий таркибга раҳбарлик қилувчи ходимларнинг фаолиятини баҳолашда мазкур йўналишдаги ишлар устувор аҳамият касб этади.

Шунингдек, Вазирлик Маънавият ва маърифат кенгаши тизимда маънавий-маърифий ишларни такомиллангириб бориш, ходимларнинг маънавий-маърифий билим савиясини оншириш, муомала маданиятини янада юксалтириш ҳамда уларни она-Ватанга садоқат ва юксак ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларига шахсан жавобгар ҳисобланади.

Мазкур кенгаш раиси ҳузурида ўтказиладиган йиғилишларда кенгаш таркибига

киритилган раҳбар ходимлар томондан амалга оширилган ишлар бўйича мажбурий тартибда ҳисобот бериб бориш вазифаси юкланган.

Ушбу фаолиятни юқори савияда ташкил этиш ҳамда самарали амалга ошириш ишларига ИИВнинг Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти умумий раҳбарлик қилади ҳамда бу борадаги ишларни мунтазам равишда назорат қилган ҳолда мувофиқлаштириб боради.

Ички ишлар органлари ходимлари билан олиб бориладиган маънавий-маърифий ишлардан кўзда тутилган асосий мақсадлар қуйидагилардан иборат:

- ходимларни ватанпарварлик, қасамёдига садоқат руҳида, шунингдек, Конституция ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда касбий маданият талабларига сўзсиз риоя қилиш руҳида тарбиялаш ва муҳим касбий сифатларни шакллантириш;

- хизмат интизоми, қонунийлик ва инсон ҳуқуқларига қатъий амал қилган ҳолда хизмат вазифалари самарали ижро этилишини таъминлаш;

- ёш ходимларда касбий кўникма ва малакани шакллантириш учун маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва ўтказишда индивидуал ёндашувни таъминлаш;

- юртимизда яшовчи миллат ва элатларнинг урф-одатлари, анъаналари, тили, дини, маданияти, тарихига ҳурматни шакллантириш;

- ходимларнинг фуқаролар билан, шунингдек, ўзаро касбий мулоқоти ҳамда маданияти даражасини ошириш ва профессионал мулоқотга киришиш сифатларини шакллантириш;

- жамоаларда соғлом маънавий-руҳий муҳит барқарорлигини таъминлаш ҳамда ходимларнинг ахлоқий-руҳий тайёргарлигини ошириш юзасидан психологик кузатувни йўлга қўйиш;

- ходимларнинг маънавий-маърифий савиясини ошириш ва ўз устида мунтазам ишлашни ташкиллаштириш, бу борада жамоат ташкилотлари ва кенг жамоатчилик имкониятларидан унумли фойдаланиш;

- аҳоли ўртасида ички ишлар органлари ходимлари тўғрисида ижобий фикрни шакллантириш орқали уларга нисбатан ҳурмат ҳиссини ошириш.

Маънавий-маърифий ишларни амалга оширишда қуйидаги услуб ва усуллардан фойдаланилади. Хусусан,

Қуйидаги услубларни ўз ичига олган:

- яқка тартибда;
- ахборот тарғиботи;
- жамоатчиликни жалб этиш;
- ижтимоий ва ҳуқуқий чораларни амалга ошириш;
- профилактик чораларни амалга ошириш.

Қуйидаги усулларни ўз ичига олган:

- ишонтириш;
- муҳокама қилиш;
- ибрат (намуна, мастер-класс кўрсатиш);
- соғлом рақобат (мусобақа);
- мукофотлаш (рағбатлантириш);

- танқид қилиш (интизомий таъсир) усуллари орқали амалга оширилади.

Юқорида келтириб ўтилган ҳар бир усулларнинг аҳамиятига тўхталиб ўтадиган бўлсак, улар қуйидагилардан иборат:

Якка тартибда - маънавий-маърифий ишларни ўтказишга масъулларнинг бўлиниш тоифасидаги бошлиқ (командир)лар томонидан қўл остидаги ходимга индивидуал таъсир қилиш, унда маънавий-маърифий, ахлоқий-психологик ҳамда профессионаллик сифатларини шакллантиришни ўз ичига олади.

Якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар шахсий таркиб билан мунтазам ва мақсадли ўтказилиши лозим ҳамда маънавий-маърифий ишлар журналида қайд этиб борилади. Якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар қуйидаги шаклларда ўтказилади:

- ходимни тавсифловчи ҳужжатларни ўрганиш;
- хизмат интизоми кўрсаткичлари ва фаолияти натижаларини таҳлил қилиш;
- якка тартибдаги суҳбатлар (танишув, ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоя қилишга, маънавий-маърифий ҳамда умумий профилактика йўналишлардаги).

Ходимлар билан ўтказиладиган суҳбатлар якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар журналида қайд этиб борилади. Ходимга нисбатан йиғмажилд юритилган ҳолларда суҳбатнинг мазмуни алоҳида варақда қайд этилади ва ходимга таништирилиб, имзо қўйдирилади ҳамда йиғмажилдга тикиб борилади. Ходим танишиш ёки имзо қўйишдан бош тортган тақдирда, икки нафар раҳбар ходим иштирокида бу ҳақида қайд этиб қўйилади.

Ходимлар билан ўтказиладиган суҳбатлар мақсадига кўра тўрт турга бўлинади:

танишув суҳбати - ходим билан шахсан танишиш, унга жамоада ва турли вазиятларда ўзини муносиб тутиш, хизматнинг ўзига хос томонларини, шунингдек, илғор тажрибаларни тарғиб қилиш мақсадида хизматга янги қабул қилинган, таълим муассасаларини тамомлаб келган ёки лавозимга тайинланган ходимлар билан 10 кун муддат ичида ўтказилади.

ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоя қилишга йўналтирилган суҳбат - ходимни мукофотлаш ҳамда рағбатлантириш (стимул), унинг ижтимоий-маиший ва ҳуқуқий муаммоларини бартараф этиш мақсадида ҳар ойда камида бир маротаба ўтказилади.

маънавий-маърифий йўналишдаги суҳбат - хизмат кўрсаткичлари паст бўлган, ноўрин ҳаракатлар содир этган ва хизмат интизомини бузган, руҳий ҳолатида салбий ўзгаришлар сезилган ходимлар билан ҳар ойда камида бир маротаба ўтказилади.

янги қабул қилинган ходимлар билан суҳбат - хизматнинг дастлабки йилида ҳар чоракда камида бир маротаба ўтказилади.

Якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар қуйидаги ходимлар билан биринчи навбатда ўтказилиши лозим:

- ички ишлар органлари хизматида янги қабул қилинганлар;
- таълим муассасаларини тамомлаб келганлар;
- хизматни давом эттириш учун бошқа идора ва ташкилотлардан ўтказилганлар;
- хавф гуруҳидагилар.

Ахборот тарғиботи - ходимнинг хизмат фаолияти учун зарур бўлган маълумотлар, янгиликлар, шунингдек, давлат томонидан олиб борилаётган ислохотларни етказиш

ҳамда моҳиятини тушунтиришдан иборат.

Жамоатчиликни жалб этиш - ходимлар билан ўтказиладиган маънавий-маърифий ишларни амалга оширишда ички ишлар органларининг Фахрийлар, Хотин-қизлар кенгашлари ва Ёшлар иттифоқи бошлангич ташкилотлари каби жамоатчилик тузилмаларини жалб этиш, уларнинг имкониятидан фойдаланишни ўз ичига олади. Мазкур ташкилотлар фаолиятини ички ишлар органи бошлиғи (командир)нинг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари мувофиқлаштиради ва назорат қилади.

Ижтимоий ва ҳуқуқий чораларни амалга ошириш - барча даражадаги бошлик (командир)лар томонидан амалга оширилади ва бунда юридик таъминлаш, молия, тиббиёт ҳамда бошқа соҳавий хизматлар ўз ваколати доирасида иштирок этади.

Қуйидаги ижтимоий ва ҳуқуқий чоралар амалга оширилади:

□ ходим ҳамда унинг оила аъзоларини ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоялаш борасида давлат кафолатларини таъминлаш;

□ хизмат бурчини бажариш вақтида ҳалок бўлганларнинг оила аъзоларини, тан жароҳати олиб ногирон бўлганларни, шунингдек, ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимояга муҳтож ходимларни ижтимоий-маиший аҳволини ўрганиб, уларга моддий, маънавий ҳамда ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш, уларни даволаш ва соғломлаштириш тадбирларини амалга ошириш;

□ оғир ижтимоий аҳволдаги ходимларнинг яқин қариндошларини, шунингдек, хизмат бурчини бажариш вақтида тан жароҳати олиб ногирон бўлиб қолган ёки ҳалок бўлган ходимларнинг меҳнатга лаёқатсиз оила аъзоларини иш билан таъминлашда ёрдам кўрсатиш;

□ ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоялаш масаласида давлат ҳамда маҳаллий ҳокимият органлари, жамоат бирлашмалари билан ўзаро ҳамкорлик қилиш.

Профилактик чораларни амалга ошириш - рейдлар ҳамда бошқа симуляцион тадбирлар ўтказиш, шунингдек, ходимлар ва бошқа шахслар орасида тарқалган маълумотларни таҳлил қилиш орқали салбий ҳолатлар келиб чиқиншининг олдини олиш бўйича зарур чораларни белгилашни назарда тутати.

Хизмат интизоми ва қонунийликни мустаҳкамлаш, маънавий-руҳий муҳит барқарорлигини таъминлаш ишлари ички ишлар органлари бошлик (командир)ларининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари ва шахсий хавфсизлик бўлинмалари, шунингдек, ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоя бўлим (бўлинма)лари ҳамда соҳавий хизматлардаги кадрлар бўлинмаларининг масъул ходимлари томонидан мувофиқлаштирилади ҳамда назорат қилиб борилади.

Ички ишлар органлари ходимлари ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликни олдини олиш борасида қуйидаги чора-тадбирларни амалга ошириши зарур:

биринчидан, мактабгача таълим муассасаларида, мактаб ва ўқув юртларида оммавий ахборот воситалари ҳамда ижтимоий тармоқларда жиноят содир этилишини олдини олиш мақсадида тарғибот-ташвиқот ишларини кенг қўламли олиб бориш;

иккинчидан, содир этилган жиноятларнинг асл омилларини жамоатчилик иштирокида кенг муҳокама қилиш;

учинчидан, ишсизларни тегишли мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда ишга

жойлаштириш чораларини кўриш;

тўринчидан, алкогольли ичимликка ружу кўйган, гиёхванд, захарванд, тажовузкор рухий касал шахсларни мажбурий даволаш бўйича ишларни самарали ташкил этиш;

бешинчидан, маҳалла фаоллари, жамоат ташкилотлари ва профилактика инспекторлари ҳамда инспектор психологлар томонидан нотинч ва ноқобил оилаларни, ўз вақтида аниқлаш, уларнинг манзилли рўйхатларини тузиш, оиладаги маънавий-ахлоқий муҳитни соғломлаштиришга қаратилган ишларни тўғри йўлга кўйиш;

олтинчидан, таълим муассасалари ўқувчиларининг дарс вақтида бозорлар, савдо марказлари, ҳиёбонлар ва кўнгилочиш жойларида бўлишини олдини олиш борасида мунтазам равишда тадбирлар ўтказиш;

еттинчидан, муқаддам судланган шахслар томонидан жиноят содир этилишининг олдини олишга қаратилган профилактик чора-тадбирларни таъсирчан ўтказиш;

саккизинчидан, криминоген вазияти оғир ва аҳолиси кўп маҳаллаларга ҳуқуқий соҳада етарли билим ва тажрибага эга ходимларни тайинлаш;

Хулоса ўрнида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, Ёшлар иттифоқи, Хотин-қизлар кўмитаси, маҳалла ҳамда бошқа давлат ва нодавлат ташкилотлари жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик учун омил бўлаётган ишсизлик, гиёхвандлик, қаровсизлик, оилавий низолар ва шу каби бошқа иллатларнинг вақтида олдини олиш чораларини кўриши зарур. Шунингдек, умумийликдан қочиши, бунинг учун ягона мақсад сари интилиб, ҳамкорликда фаолият олиб бориши, ҳар бир муаммога аниқ режа асосида ёндашиш лозим.

Мақсадимиз Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни амалга оширишнинг профилактикаси жиноятчини тарбиялашдан кўра барвақт унинг олдини олиш даркордир.

АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР:

I. Ўзбекистон Республикаси Қонунлари:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси – 2023 й.

2. Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги 407-сон Қонуни.

II. Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонлари ва Қарорлари

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартда ПФ-6196-сонли «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелда ПҚ-5050-сонли «Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарори.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелда ПҚ-5076-сонли «Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарори.

III. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Қарорлари ва Ўзбекистон Республикаси вазирликларининг ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлари

1. Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2021 йил 21 октябрдаги «Ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар хизмати фаолиятини такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида»ги 400-сон буйруғи

IV. Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари

1. Ш.Мирзиёев «Буюк келажигимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз». – Т., 2017 й.

V. Дарсликлар, Ўқув қўлланмалар

1. Юксак маънавият ва қонун устуворлиги асосида яшаш, эл-юртга садоқат, адолат, ҳалоллик фазилатларини ва муомала маданиятини камол топтириш: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2014.

2. Жалолиддин Румий. Қалб кўзингни оч... / Таржимон ва нашрга тайёрловчи С. Бозорова. – Т., 2010. – Б.109.

VI. Интернет сайтлари

1. <http://gov.uz/iiv/> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ);

2. <http://ipkmvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти);

3. <http://akadmvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси);

4. <http://lex.uz> (Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси).